

بررسی موردی

گزارش سایه و میزان پایبندی دولت به کنوانسیون‌های بین‌المللی: بورکینافاسو

برگرفته از کتاب مؤسسه دموکراتیک ملی تحت عنوان «پایش روندهای سیاسی: توجه به نتایج و چگونگی سنجش آن‌ها»

چکیده

از سال ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۰ میلادی مؤسسه دموکراتیک ملی به ائتلافی از سازمان‌های جامعه مدنی بورکینافاسویی از نظر مالی و فنی کمک کرد تا در مورد نحوه اجرای کنوانسیون سازمان ملل متحد در زمینه رفع هرگونه تبعیض علیه زنان توسط دولت بورکینافاسو گزارش سایه‌ای تهیه کرده، به کمیته کنوانسیون در شهر ژنو تسلیم کند. برای سازمان‌های بورکینافاسویی ائتلاف، این طرح به دلائل زیادی اهمیت داشت. از جمله این که گزارش دولت بورکینافاسو به کمیته هم‌خوان نبود و این که در گذشته سمن‌های بومی فرصت چندانی برای پایش میزان پایبندی دولت به کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان نیافته بودند. ائتلاف برای پایش نحوه اجرای کنوانسیون در بورکینافاسو از ۱۷ سمن و دو سازمان نیمه‌دولتی تشکیل شد. ائتلاف گزارش سایه‌ای تهیه کرد و آن را طی دور ششم بررسی دوره‌ای بورکینافاسو در ژنو تسلیم کمیته سازمان ملل کرد. کمک‌های مؤسسه دموکراتیک ملی شامل آموزش روند گزارش سایه و روش‌های گردآوری داده به اعضای ائتلاف و همچنین پشتیبانی برای پیگیری واکنش دولت به پیشنهادات ائتلاف بود. علاوه بر نتایج مشخص، شامل اعمال اکثر ۵۳ پیشنهاد ائتلاف در زمینه کنوانسیون توسط دولت، شرکت‌کنندگان تغییرات زیاد دیگری را نیز شناسایی کردند. از آن جمله، درک بهتر جامعه مدنی از کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان، افزایش سطح آگاهی نمایندگان مجلس از تعهدات دولت بورکینافاسو نسبت به اجرای معاهده در کشور و برخورد بازتر وزیر پیش‌رفت زنان^۱ در قبال پیشنهادات سمن‌ها^۲. برنامه مؤسسه دموکراتیک ملی فضایی را برای سمن‌های هم‌سو فراهم کرد تا ضمن کسب مهارت برای پایش روندهای سیاسی با هدف توانمند کردن زنان بتوانند در قالب ائتلاف با یک‌دیگر هم‌کاری کرده روابطشان را گسترش دهند. روند پیوستن به ائتلاف مزایای کار مشترکی را به نمایش گذاشت که به طور بالقوه می‌تواند به دسترسی بهتر به اطلاعات و مؤسسات دیگر بیانجامد. در این بین شرکای ائتلاف دریافتند که پایش روند سیاسی خود روندی دراز مدت است که به جای بهبود سریع زندگی روزمره زنان به تغییری تدریجی منجر می‌شود.

^۱The Minister for the Advancement of Women

^۲سازمان مردم نهاد

مجمع عمومی سازمان ملل متحد کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان را در سال ۱۹۷۹^۳ به تصویب رساند. کنوانسیون با تضمین دسترسی و فرصت مساوی برای زن در زندگی سیاسی و اجتماعی - شامل حق رأی و حق نامزدی در انتخابات - تحصیل، بهداشت و استخدام، مبنایی برای تحقق برابری زن و مرد فراهم می‌کند. امضاء کننده توافق می‌کند که هر اقدام مناسبی از جمله وضع قانون و تدابیر ویژه موقت را به کار گیرد تا زن بتواند از تمامی حقوق بشر و آزادی‌های بنیادینش بهره‌مند شود.

الزامات گزارش‌دهی چهار سالانه کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان به سمن‌های بومی فرصت می‌دهد تا گزارش سایه تهیه کنند. گزارش سایه، از راه تحقیق و تهیه گزارشی مکمل یا جایگزین گزارش رسمی حکومت ملی به نهاد ناظر بین‌المللی، روشی است برای پایش و افزایش سطح آگاهی در مورد میزان پایبندی دولت نسبت به معاهده‌ها، کنوانسیون‌ها و اعلامیه‌های بین‌المللی که آنان را امضاء کرده است.

بورکینافاسو به خاطر درصد بالای بی‌سوادی و دسترسی محدود به خصوص زنان به خدمات درمانی و آموزش در شاخص توسعه انسانی پایین‌تر از هاییتی و افغانستان قرار گرفته است. در این کشور نظام‌های قضائی رقیبی شامل مذهب، سنتی و مدنی وجود دارد. این شرایطی ایجاد کرده که اغلب محدودیت قانونی رسمی یا غیررسمی که در یکی از نظام‌های قضائی علیه انجام اعمال غیرانسانی یا تبعیض‌آمیز، هم چون ختنه دختران، اعمال می‌شود در نظام قضائی دیگری تشویق شود. به نظر سازمان‌های محلی زنان نابرابری‌ها علیه زنان و دختران در بورکینافاسو از موانع اصلی پیشرفت کشور است. زنان و دختران در زمینه بهداشت، آموزش و پرورش و بازار کار با تبعیض روبرو هستند. همه این موارد بر میزان مشارکتشان در زندگی اجتماع و سیاست تأثیر گذاشته، نمی‌گذارد ثروت تولید کنند.

سال ۲۰۰۹ مؤسسه دموکراتیک ملی کمک‌های مالی و فنی به ائتلافی از سمن‌های بورکینافاسوئی را آغاز کرد که گرد هم آمده بودند تا گزارش سایه‌ای برای ارائه به کمیته کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان سازمان ملل تهیه کنند. پیش‌نویس گزارش سایه‌ای که ائتلاف کنوانسیون تهیه کرده بود تلاش

کشورهای امضاء کننده کنوانسیون از نظر قانونی موظفند به مفاد آن عمل کنند. آن‌ها هم‌چنین متعهدند تا هر چهار سال یک‌بار گزارشی ملی تسلیم کنند که تمهیداتشان در مطابقت با الزامات کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان^۴ را شرح دهد. کمیته کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان نهادی مستقل در سازمان ملل است متشکل از ۲۳ متخصص در زمینه حقوق زن که سه بار در سال تشکیل جلسه می‌دهد تا نحوه اجرای بومی معاهده توسط امضاء کنندگان را پایش کند. کمیته و کارگروه مقدماتی آن^۵ برای اطمینان از این که تا حد امکان از همه موارد آگاهی دارند نمایندگانی از سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌های) ملی و بین‌المللی را دعوت می‌کنند تا در مورد هر کشور اطلاعات و تحلیل مربوط به آن را ارائه کنند.

دولت بورکینافاسو کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان را سال ۱۹۸۴ امضاء کرد و پس از تصویب آن در سال ۱۹۸۷ به طور کامل به آن پیوست. هرچند که دولت بورکینافاسو ملزم است تا هر چهار سال یک‌بار گزارشی تهیه کند که میزان پیشرفت اقدامات انجام شده برای اجرای کامل کنوانسیون را می‌سنجد، اما گزارش‌دهیشان متناقض بوده، اجرای کنوانسیون را در بهترین حالت می‌شد نامطلوب خواند.

۱۳۵۸^۳

^۳ کنوانسیون سازمان ملل برای رفع هرگونه تبعیض علیه زنان (CEDAW) معاهده‌ای حقوق بشری است که دولت‌های عضو را ملزم می‌کند تا قدم‌های لازم برای تشویق حقوق زن را بردارند. کنوانسیون استانداردهایی را مشخص کرده، حوزه‌های نگران‌کننده را ترسیم می‌کند. کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان سال ۱۹۸۱ (۱۳۶۰) اجرائی شد.

^۴ The pre-session working group

^۵ بر مبنای قوانین رویه کاری کمیته کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان و در راستای اصل ۱۸، کارگروه مقدماتی، از پیش جلسه‌ای تشکیل می‌دهد تا سؤال‌ها و مسائلی را درباره گزارشی که کشور عضو به کمیته تسلیم کرده طرح کرده، به آن کشور ارسال کند.

کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان باشد گفتگو کرد. پس از این میزگرد نماینده‌ای که تحت تأثیر عمل کرد ائتلاف کنوانسیون قرار گرفته بود از ائتلاف دعوت کرد تا در جلسه‌ای منطقه‌ای از اتحادیه بین‌المجلس آفریقا شرکت کرده، در مورد اقدامات بالقوه برای قانونگذاری در زمینه خشونت علیه زنان بحث کند.

ژوئن ۲۰۱۱ مؤسسه دموکراتیک ملی تحقیقی میدانی انجام داد تا تغییرات حاصل از روند گزارش سایه بورکینافاسو را بهتر درک کند. تیم تحقیق با اتکاء به روش ایجاد نقشه نتایج^۷ و مهم‌ترین تغییرات^۸، سلسله مصاحبه‌هایی را با افراد آگاه به مسئله و گروه‌های کانونی انجام داد. این روند ۱۴ مصاحبه رو در رو با اعضای ائتلاف کنوانسیون و دو بحث گروه کانونی شامل بحثی با اعضای تیم مسئول نگارش گزارش سایه و ارائه توصیه‌ها به کمیته کنوانسیون در ژنو، و بحثی با کارمندان کلیدی مؤسسه دموکراتیک ملی در بورکینافاسو که به ائتلاف کنوانسیون کمک می‌کردند را در بر می‌گرفت.

این تحقیق نشان می‌دهد که روند گزارش سایه بورکینافاسو به ایجاد چندین تغییر کوچک اما بالقوه مهم کمک کرده است. روند گزارش سایه علاوه بر بالا بردن سطح آگاهی عمومی درباره کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان، راه‌های غیر مقابله‌جویانه تازه‌ای را برای تشویق به مسئولیت‌پذیری دولت در اجرای کنوانسیون باز کرد. روند گزارش سایه توجه بین‌المللی را به دو موضوع جلب کرد: نخست اجرای محدود اصول کنوانسیون توسط دولت بورکینافاسو و دیگری توصیه‌های پیشین کمیته کنوانسیون به دولت بورکینافاسو. این هم‌چنین تعامل میان کنشگران زن و مقامات دولتی در بورکینافاسو برای بهتر برآورده کردن الزامات کنوانسیون را به سرعت افزایش داد.

می‌کرد اطلاعات ارائه شده در ششمین گزارش دوره‌ای دولت بورکینافاسو که برای بررسی در چهل و هفتمین نشست کمیته کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان (از ۴ تا ۲۲ اکتبر ۲۰۱۰) تسلیم شده بود را تکمیل کند.

دفتر اصلی اکثر سازمان‌های عضو ائتلاف پایش در پایتخت مستقر بود. اصولاً این سازمان‌ها تمرکزشان را بر وضعیت حقوق بشر و مشارکت سیاسی زنان در سراسر بورکینافاسو قرار داده بودند. گزارش سایه‌ای هم که تهیه می‌کردند بر اصول طی فرآیندی نظام‌مند و گروهی برای تحلیل پیش‌نویس گزارش دولت، بحث در مورد نخسه دولت و تهیه روایتی جایگزین، ائتلاف پیش‌نویس گزارش سایه‌ای را شامل ۵۳ توصیه برای پیش‌برد اجرای کنوانسیون در بورکینافاسو تهیه کرد.

اکتبر ۲۰۱۰ نمایندگان چهار سازمان عضو ائتلاف کنوانسیون گزارش سایه را در ژنو به کمیته کنوانسیون ارائه کرده، برای گنجانده شدن توصیه‌های ائتلاف در گزارش نهایی نظارت کمیته بر دولت بورکینافاسو ترویج کردند. در نتیجه کمیته ۴۴ مورد از ۵۳ توصیه ائتلاف را به گزارش اضافه کرد.

ائتلاف کنوانسیون پس از ارائه گزارش سایه در چهل و هفتمین نشست کمیته، با حمایت مؤسسه دموکراتیک ملی و دیدبان بین‌المللی عمل برای حقوق زن^۸ اولین میزگردش را پیرامون وضعیت اجرای کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان با شرکت رهبران سیاسی و مدنی بورکینافاسو از جمله نایب رئیس مجلس شورای ملی کشور برگزار کرد.^۹

ائتلاف، در طول گردهمایی، با نمایندگان مجلس و کارمندانی از وزارت‌خانه‌ها درباره این که چه طور می‌توان تضمین کرد که قوانین ملی بازتاب دهنده اصول و اهداف

^۷ این اصول از کنوانسیون تبعیض را تعریف کرده، تضمین‌هایی ارائه می‌کند که زنان از نابرابری و تبعیض رها شده و این که برابری به شیوه‌ای مناسب دست یافته شود که به جزء مواردی که برای اجرای برابری لازم است موجب تبعیض نشود. این اصول استانداردهای مناسبی را برای پرهیز از تبعیض علیه زنان در آموزش، ازدواج، نگه‌داری از فرزندان، توسعه روستایی و در قبال اجرای قانون و قضا وضع می‌کند. اصل ۱۹ کنوانسیون دستورالعمل‌هایی را در زمینه روند کار کمیته کنوانسیون تعریف کرده است.

International Women's Rights Action Watch (IWRAP)^۸

^۹ دیدبان بین‌المللی عمل برای حقوق زن در آسیا و اقیانوس آرام (IWRAP Asia Pacific) دیدبان بین‌المللی عمل برای حقوق بشر زنان است که در کشورهای در حال توسعه فعالیت می‌کند. مأموریت این سازمان پر کردن فاصله میان وعده‌هایی است که در متن معاهده‌های حقوق بشری در مورد حقوق بشری زنان داده شده و پیاده‌سازی این وعده‌ها در سطح ملی است. این کار مستلزم بسیج گروه‌های زنان در همه سطوح است تا از حکومت‌هایشان بخواهند در قبال اجرای بومی استانداردهای حقوق بشری مسئولیت‌پذیر باشند. این کار به خصوص در چارچوب کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان و دیگر معاهده‌های حقوق بشری بین‌المللی انجام می‌شود. سازمان دیدبان بین‌المللی عمل برای حقوق زن در آسیا و اقیانوس آرام در سال ۱۹۹۳ میلادی تأسیس شده و در سرتاسر جنوب و جنوب شرق آسیا و بیش از ۱۰۰ کشور دیگر در جهان کار می‌کند. <<http://www.iwraw-ap.org>>.

Outcome mapping^{۱۰}

Most significant change technique^{۱۱}

گفته دیده بان بین‌المللی عمل برای حقوق زن^{۱۵} «روند بررسی و گزارش‌دهی اگر به صورت چرخه‌ای دائمی درآید قدرتمندتر از همیشه می‌شود. چنین چرخه‌ای شامل گزارش‌دهی کشور عضو به کمیته؛ گفتگو میان کمیته و کشور عضو؛ جمع‌بندی مشاهدات توسط کمیته؛ پی‌گیری توسط کمیته، کشور عضو و جامعه مدنی؛ و گزارش بعدی است. این چرخه بدون پایش، مشارکت و آگاه کردن عامه مردم کشور عضو توسط سازمان‌های مردم نهاد مؤثر نخواهد بود. بسیار مهم است که در طول سال‌های بین بررسی‌ها از جمع‌بندی مشاهدات به عنوان ابزاری برای ترویج و لابی‌گری استفاده شود.»^{۱۶}

مؤسسه دموکراتیک ملی برای کمک به افزایش تأثیر بالقوه گزارش سایه به ائتلاف کمک مالی و فنی ارائه کرد. این کمک‌ها بر افزایش ظرفیت گروه در ارزیابی و تحلیل نحوه اجرای کنوانسیون در بورکینافاسو و سپس تهیه پیش‌نویس گزارشی عمومی تمرکز کرد. مؤسسه در حالی که گروه را در روند تهیه گزارش سایه راه‌نمایی می‌کرد، مهارت و دانش سیاسی خاصی را به آنان منتقل کرد. برخی از حوزه‌های اصلی که ظرفیت ائتلاف در آن افزایش پیدا کرد عبارتند از:

- درک تعهدات دولت بورکینافاسو در قبال کنوانسیون؛
- درک ساختار و محتوای گزارش سایه؛
- آگاهی از گام‌هایی که دیگر دولت‌های عضو و سازمان‌های جامعه مدنی هنگام تسلیم گزارش دوره‌ای و گزارش سایه به سازمان ملل برداشته‌اند؛
- توانایی ایجاد برنامه عمل و تعیین نقش‌ها؛
- توانایی گردآوری و تحلیل داده مرتبط؛
- توانایی تأمل در مورد یافته‌ها و تهیه پیش‌نویس گزارش سایه؛
- توانایی ارائه یافته‌ها و بحث علنی در مورد گزارش؛ و

مؤسسه دموکراتیک ملی با حمایت مالی آژانس سوئدی همکاری برای توسعه بین‌الملل^{۱۲} و در چارچوب بخشی از تلاش‌های وسیع‌تر با هدف فقرزدایی و بهبود در نحوه اداره امور، فعالیت‌هایی را انجام داده است تا مشارکت سیاسی زنان بورکینافاسویی افزایش یابد. مؤسسه علاوه بر ارائه کمک به شوراهای محلی، مجلس ملی و احزاب سیاسی، از سمن‌هایی حمایت کرد که سعی می‌کردند برابری جنسیتی را پیش برده، دربرگیرندگی^{۱۳} را تشویق کرده و یا خواستار مسئولیت‌پذیری بیشتر دولت در سطح محلی و ملی در زمینه‌هایی بودند که به خصوص برای زنان مهم است.

مؤسسه دموکراتیک ملی پس از ارزیابی نیازهای اولیه توسعه، شرکای بالقوه و راه‌های ورود به عرصه سیاسی دریافت که شاید بتوان از گزارش سایه استفاده کرد تا صدای زنان را انسجام داده، رساتر کرد، فرصت‌هایی بیشتر برای مشارکت سیاسی زنان ایجاد کرد و دولت را تشویق کرد تا بیشتر به برابری جنسیتی توجه کند. مؤسسه برای دستیابی به چنین خروجی‌هایی از تشکیل ائتلافی حمایت کرد که با هدف ارزیابی و تحلیل میزان پایبندی دولت به تعهداتش در رابطه با کنوانسیون سازمان داده شده بود.

پیش از این سمن‌های بورکینافاسو برای پایش میزان پایبندی دولت به کنوانسیون یا تأثیرگذاری بر اقدامات دولت در این زمینه با هم همکاری نکرده بودند. گرچه جنبش بورکینافاسویی برای حقوق بشر^{۱۴} سال ۲۰۰۵ گزارش سایه‌ای تهیه کرده بود اما این گروه برای تهیه گزارش به شکلی فراگیر با دیگر سمن‌های فعال در زمینه برابری جنسیتی و حقوق زنان مشورت نکرد. در ضمن جنبش بورکینافاسویی برای حقوق بشر نمی‌دانست چه طور از گزارش سایه‌ای که تهیه کرده بود به عنوان راهی برای تعامل با مقامات رسمی استفاده کرده، برای اجرای معنی‌دار کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان بر آنان فشار وارد کند. اما این تجربه کمک کرد تا ائتلاف کنوانسیون آگاهانه‌تر ایجاد شود.

سازمان‌های جامعه مدنی نقشی مهم در تضمین اجرای کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان بر عهده دارند. به

^{۱۲} Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA)

^{۱۳} Inclusion

^{۱۴} Mouvement burkinabe pour les droits de l'homme et des peuples or MBDHP

^{۱۵} International Women's Rights Action Watch

^{۱۶} <http://www1.umn.edu/humanrts/iwraw/reports.html>

اما معمولاً وادار کردن دولت به عمل در مورد آن مستلزم تعامل بیشتر گروه‌های جامعه مدنی است.

به همین دلیل مؤسسه دموکراتیک ملی آوریل ۲۰۱۱ به ائتلاف کنوانسیون کمک مالی و فنی ارائه کرد تا بتواند طرحی راه‌بردی برای ترویج اجرای کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان تهیه کند.

• توانایی تهیه برنامه‌ای برای پی‌گیری توصیه‌های گزارش با دولت بورکینافاسو.

نکته پایانی تاکید می‌کند که روند پایش و گزارش‌دهی در مورد عهدنامه زمینه‌ساز فعالیت‌هایی به منظور جلب حمایت دولت از تغییراتی واقعی است. به عبارتی دیگر، شاید گزارش سایه مشکلات مربوط به حقوق زنان را به توجه دولت برساند

نتایج تحقیق

طور داده گردآورده، طوری تحلیل کنند که اصول کنوانسیون را بازتاب دهد، چه گونه بتوانند بهتر گزارش دوره‌ای ششم دولتشان را تفسیر کنند، چه طور گزارش سایه بنویسند و چه گونه آن را به کمیته کنوانسیون در ژنو عرضه کنند. علاوه بر آن این اعضا با تکنیک‌های ترویج مانند «لابی کردن در راهرو»^{۱۷} آشنا شده، یاد گرفتند چه طور میزگردهایی بر پا کنند که مورد توجه رسانه‌ها قرار گیرد.

اطلاعاتی که در جریان مصاحبه‌ها و جلسات گروه کانونی ارائه شد نشان می‌دهد که گستره افزایش آگاهی جامعه مدنی نسبت به کنوانسیون و کار ائتلاف فراتر از عضویت در ائتلاف می‌رود. گزارش‌دهی و برگزاری میزگرد همچنین کمک کرده که بخش بزرگ‌تری از جامعه مدنی از تعهدات دولت نسبت به معاهدات بین‌المللی مطلع شده، در آن‌ها علاقه‌ای ایجاد کند تا به فعالیت‌های ائتلاف بپیوندند.

این تحقیق هم‌چنین نشان داد که نمایندگان مجلس، پیش از انجام گزارش سایه، اطلاعات کمی درباره کنوانسیون و تعهدات دولت در قبال آن داشتند. این عدم آگاهی یکی از دلایلی بود که نمایندگان طرحی برای اعمال معیارهای قانونی اجرای بندهای کنوانسیون ارائه نکرده بودند. حتی بسیاری از پاسخ‌دهندگان اعتقاد داشتند که نمایندگان مجلس نمی‌دانستند که بورکینافاسو کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان را تصویب کرده است. این وضعیت پس از جلسه ژنو دسامبر ۲۰۱۰ با برگزاری میزگردی درباره گزارش سایه ائتلاف تغییر کرد. ائتلاف، نمایندگان مجلس، مقامات دولتی مسئول اجرای کنوانسیون، نمایندگان انتخابی [شوراهای] محلی، رهبران مذهبی و نمایندگان جامعه مدنی را دعوت کرد تا در جلسه‌ای

پژوهش مؤسسه دموکراتیک ملی از خروجی‌های روند گزارش سایه نقشه‌ای تهیه کرده، مهم‌ترین تغییراتی که آگاهان کلیدی و گروه‌های کانونی شرکت‌کننده تشریح کرده بودند را تعیین کرد. روش‌های کیفی به پژوهش‌گران امکان داد تا از شرکت‌کنندگان پرسش‌هایی پیرامون وضعیت پیش و پس از گزارش سایه بپرسند. و از آنان بخواهند تا نمونه‌های مشخصی را مثال بزنند از مواردی که تغییر کرده، به نظرشان چه را چنین تغییری اتفاق افتاده و چه را چنین تغییری اهمیت دارد. پس از آن محققان میزان اهمیت یا عدم اهمیت تغییرات را با در نظر گرفتن شرایط سیاسی بورکینافاسو و رشد صدای شهروندان، فضای سیاسی و مسئولیت‌پذیری دولت بررسی کردند.

شرکت‌کنندگان در جلسات مصاحبه و گروه کانونی به این نکته اشاره کردند که روند تهیه گزارش سایه بر توسعه درونی جامعه مدنی، مجلس ملی و وزارتخانه‌های دولتی اثر گذاشته است. روند گزارش‌دهی بر توانمندی اعضای ائتلاف کنوانسیون تأثیری مستقیم داشت که به نظر می‌رسد با میزان مشارکتشان در تحلیل، تأمل و نگارش گزارش رابطه داشته باشد. پیش از شروع روند بسیاری از اعضای ائتلاف اذعان کرده بودند که اطلاعاتشان در مورد جزئیات کنوانسیون و یا چگونگی تأثیرگذاری بر [خط مشی‌های] دولت محدود است.

اعضایی از ائتلاف کنوانسیون که در جلسات مصاحبه و گروه کانونی شرکت کرده بودند (یعنی آنانی که بیش از همه درگیر تهیه و نگارش گزارش سایه بودند) با این نظر موافق بودند که حال صدایی به دست آورده‌اند که دولت بیشتر حاضر است به آن گوش کند. این اعضا دانششان پیرامون کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان را افزایش داده، یاد گرفتند چه

Corridor lobbying^{۱۷}

^{۱۸} همان طور که از اسمش پیداست این نوع لابی کردن در راهروها و کافه‌های محلی که تصمیم‌گیران هم‌دیگر را ملاقات می‌کنند اتفاق می‌افتد. این روش دارد کم کم بین سازمان‌های جامعه مدنی که غالباً منابع، تخصص یا پرستیژ لازم برای تأثیرگذاری بر تصمیم‌گیری‌ها را ندارند محبوب می‌شود. آنان این طور در عوض می‌توانند از تأثیر شخصی فشار زیادی که در راهرو بر فرد وارد می‌شود بهره‌گیرند.

که اجرای کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان در همه بخش‌های دولت الزام‌آور است. اعضای ائتلاف برگزار می‌گرد را مکانیزمی برای افزایش آگاهی و استقبال وزیر پیشرفت زنان از پیشنهادات مطرح شده از سوی خود می‌دیدند.^{۱۹} دیگران هم این را به معنی توجه بیشتر وزیر به نظر سمن‌ها درباره مسائل مرتبط با کنوانسیون ترجمه کرده، باعث شد نگرش کارمندان وزارتخانه نسبت به اعضای ائتلاف بهتر شود.

شرکت کنند. در این جلسه خلاصه‌ای از یافته‌های گزارش سایه به همراه توصیه‌هایی که کمیته کنوانسیون بر مبنای مشاهداتش از گزارش دوره‌ای ششم دولت مطرح کرده بود ارائه شد. هم چنین اعضای ائتلاف در این زمینه که چه طور می‌توان قوانین ملی را منطبق با اصول و مفاد کنوانسیون تنظیم کرد به نمایندگان مجلس و مقامات دولت توصیه‌هایی ارائه کردند. شرکت‌کنندگان در جلسات مصاحبه و گروه کانونی معتقدند که امروزه نمایندگان مجلس بیشتر علاقه دارند تا این توصیه‌ها را دنبال کنند. یکی از دلایل این است که آنان اکنون می‌دانند

توجه به خروجی‌های گزارش سایه

- دولت توافق کرده است تا قانون موسوم به «فرد و خانواده»^{۲۰} را بازنگری کرده، آن را با توصیه‌های کنوانسیون هماهنگ‌تر کند.

- نمایندگان مجلس بورکینافاسو متعهد شده‌اند تا قوانین مربوط به خشونت علیه زن را در راستای تعهدات کشور نسبت به کنوانسیون بازنگری کنند.

در حالی که مصاحبه‌شوندگان و کسانی که در جلسات کانونی شرکت کردند تصدیق می‌کنند که روند گزارش سایه روش کارشان در ائتلاف را در زمینه نگرانی‌های مشترک تغییر داده است، این افراد از زبانی محطاطانه برای توصیف آن استفاده می‌کنند. برای مثال آنان در پاسخ از عباراتی هم چون «کمی بهتر» و «نوعی بهبود» استفاده می‌کردند. به نظر می‌رسید که این بازتاب رویکردی واقع‌بینانه از آن چه که می‌توانست به دست آید است، و به همان اندازه تردید در این باور که جامعه مدنی می‌تواند عامل تغییراتی عمده باشد. برخی معتقد بودند که گزارش سایه تأثیری ماندگار دارد و الان زود است که در مورد نتایج واقعی آن اظهار نظر کرد. با این حال بیشتر شرکت‌کنندگان حدی از خوش‌بینی را ابراز می‌کردند؛ در مورد این که آگاهی ذی‌نفعان تغییر کرده و این که این تغییرات هر چند ساده اما مثبت بوده است.

کارمندانی از مؤسسه دموکراتیک ملی که به طور مستقیم

به گفته اعضای ائتلاف کنوانسیون و کارمندان محلی مؤسسه دموکراتیک ملی عمده‌ترین تغییرات حاصل از گزارش سایه ائتلاف عبارتند از:

۱. ارتقاء درک جامعه مدنی از اصول، فرآیند و اولویت‌های کنوانسیون به عنوان روشی برای هم‌سو کردن حمایت از اصلاحات؛ و

۲. درک بیشتر مسئولان و نمایندگان منتخب نسبت به تعهدات دولت در خصوص کنوانسیون و علاقه بیشتر جامعه مدنی به این مسائل، به عنوان روشی برای جلب توجه سیاست‌گذاران.

دلیل آن که شرکت‌کنندگان در این تحقیق این دو تغییر را از همه مهم‌تر می‌بینند این است که ترکیب این دو نیروی تازه و معتدل برای فشار به دولت در راستای اجرای کنوانسیون ایجاد می‌کند. اکثر شرکت‌کنندگان در گروه کانونی هم عقیده بودند که:

- دولت الان می‌داند که جامعه مدنی هم قصد و هم ظرفیت پایش اجرای کنوانسیون را دارد.

- زنان محکم‌تر با دولت صحبت می‌کنند.

^{۱۹} اشاره اعضای ائتلاف کنوانسیون به وزیر امور زنان، Céline Yoda است که از ۲۰۰۷ تا آوریل تا آوریل ۲۰۱۱ وزیر پیشرفت زنان بود. از ۲۱ آوریل ۲۰۱۱ [تا زمان نگارش این مطلب] دولت تازه‌ای بر سر کار آمده که شامل وزیر تازه‌ای به نام Nestorine Sangaré برای وزارت پیشرفت زنان است. او پیشتر کارمند مؤسسه دموکراتیک ملی بود.

^{۲۰} Code of Individuals and Families

^{۲۱} UN Development Program (UNDP)

بورکینوفاسو به زنان مناطق روستایی که از همه آسیب‌پذیرترند و به احتمال زیاد اشکال مختلفی از تبعیض سیستماتیک را تجربه می‌کنند دسترسی ندارند. اصل ۱۴ کنوانسیون به طور خاص به زنان روستایی ارجاع می‌دهد اما گزارش سایه ائتلاف به این اصل نپرداخته بود. یکی از مصاحبه‌شوندگان که زنان معلول را نمایندگی می‌کرد خبر داد که به حوزه کاریش که او آن را «آسیب‌پذیرترین آسیب‌پذیرها» توصیف کرد هیچ توجهی نشده است. کمیته نگرانش ائتلاف از انجمن‌های حرفه‌ای هم‌چون انجمن زنان حقوقدان بورکینافاسو^{۲۲} تشکیل شده بود و همه سازمان‌های عضو هم در واگادوگو پایتخت این کشور مستقر بودند. چنین ترکیبی احتمالاً دلیل عدم تمرکز بر مسائل زنان روستایی و معلول بوده است.

درگیر تهیه گزارش سایه بودند نیز گزارش کردند که کار ائتلاف توجه اجتماع اهدا کنندگان کمک‌های مالی را جلب کرده است. برای مثال برنامه توسعه سازمان ملل^{۲۱} از ائتلاف دعوت کرد تا پروپوزالی را برای ادامه کارش در پایش کنوانسیون تسلیم کند. در پی گزارش ائتلاف حال دیگر سازمان‌های زنان در بورکینافاسو هم علاقمند شده‌اند تا در پایش میزان پای‌بندی دولت به اجرای کنوانسیون مشارکت کنند.

لازم است چند نمونه از کاستی‌ها در روند گزارش سایه نیز ذکر شود. به نظر شرکت‌کنندگان در تحقیق این موارد ممکن است به دلیل زمان کوتاهی که به آماده‌سازی اختصاص داده شده بود و یکسان نبودن دسترسی اعضای ائتلاف به سراسر بورکینافاسو اتفاق افتاده باشد. بسیاری از سازمان‌های

پایان سخن

تولید گزارش سایه ائتلاف حس می‌کند که صدایش رساتر شده و فضای بیشتری برای مسئولیت‌پذیر نگه داشتن دولت در قبال تعهداتش در زمینه کنوانسیون دارد. اعضای ائتلاف تصمیم گرفته‌اند تا فراتر از کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زن با هم در زمینه دیگر نگرانی‌های مشترکشان هم‌کاری کنند. مهارت برقراری ارتباطات که در جریان روند تولید گزارش سایه به دست آمد به ابزاری ارزشمند برای پیش‌برد برنامه سازمان‌های محلی هم‌کار در ایجاد تغییر بدل شده است.

روند گزارش سایه از بسیاری جهات فرصتی ایجاد کرد تا ائتلافی از سازمان‌های هم‌فکر با محوریت حقوق بشر و حقوق زن بوجود آید تا به شیوه‌ای سازنده نحوه اجرای کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زن توسط دولت بورکینافاسو را نقد کنند. هنوز باید منتظر ماند و دید که آیا این تجربه منجر به تغییری پایدار در زمینه حقوق زن و برابری جنسیتی می‌شود یا خیر. هنگام انجام این تحقیق به نظر می‌رسید که برخورد دولت تا حدی باز شده و ائتلافی با انگیزه از سمن‌ها وجود دارد که با اشتیاق می‌خواهد فشار برای اجرای کنوانسیون را ادامه دهد. پس از

گزارش سایه نورکینا فاسو، مهم ترین خروجی ها و فعالیت ها (برگرفته از پاسخ شرکت کنندگان در جلسات بحث و گفتگو)		موارد خارج از برنامه	
در تعامل با روند تولید گزارش سایه		مهم ترین فعالیت ها و تعامل با برنامه	
تاثیر مستقیم	سمن ها/جامعه مدنی (به تعبیر سمن های شرکت کننده در جلسات بحث گروهی)	مهم ترین خروجی حاصل از تعامل با برنامه	مهم ترین تاثیر حاصل از تعامل با برنامه
<ul style="list-style-type: none"> - سمن های عضو فکر می کنند در ائتلاف حضورشان قوی تر می شود - سمن های شرکت کننده می توانند متن کنوانسیون را ترجمه کرده از طریق برنامه های رادیویی منتشر کنند. - سمن های عضو ائتلاف به مهارت هایی مجهز شده اند تا بتوانند قوانین را تشریح کرده، به نقد و بررسی بگذارند - سمن های عضو ائتلاف تشویق شده اند تا روندهای دولتی را نه فقط در شرایط اضطراری بلکه به طور مداوم پایش کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> بررسی روند توصیه های کنوانسیون آموزش گزارش سایه آموزش گردآوری داده خود-ارزایی ظرفیت برنامه ریزی راه برودی پرسش نامه شهروندی درخواست اطلاعات دولتی گزارش دهی داخلی ارائه گزارش سایه میگرد 	<ul style="list-style-type: none"> - شهرزندان می توانند نابرابری های جنسیتی را تحلیل کرده، در ترویج با دولت محلی مشارکت کنند - هم کاری میان دولت و جامعه مدنی رو به افزایش است - شهرزندان ساده تر می توانند مسائل مرتبط با کنوانسیون را تشخیص دهند - شهرزندان انگیزه دارند تا به مسائل مرتبط با کنوانسیون به طور علنی رسیدگی کنند - دولت از پایش توسط جامعه مدنی آگاه است - دولت بیش از پیش از گفتگو با جامعه مدنی بر سر نگرانی ها استقبال می کند 	<ul style="list-style-type: none"> گزارش دهی داخلی پرسش نامه شهروندی ارتباط مردمی ارائه گزارش سایه
مهم ترین فعالیت ها و تعامل با برنامه	جامعه مدنی به مثابه مجموعه ای کلی	فعالیت های ائتلاف پایش کنوانسیون	مهم ترین فعالیت پایش

گزارش سایه بورد کینافاسو، مهم‌ترین خروجی‌ها و فعالیت‌ها (برگرفته از پاسخ شرکت کنندگان در جلسات بحث و گفتگو)			
مهم‌ترین فعالیت‌ها		مهم‌ترین خروجی‌ها	
مهم‌ترین فعالیت‌ها	مهم‌ترین خروجی‌ها	تاثیرات مهم حاصل از انجام فعالیت‌ها بر شهروندان	موارد خارج از برنامه
فعالیت‌های ائتلاف پایش کینواسیون	در تعامل با روند تولید گزارش سایه	مهم‌ترین خروجی حاصل از تعامل با برنامه	مهم‌ترین فعالیت‌ها
<ul style="list-style-type: none"> - سمن‌های شرکت‌کننده بخش بزرگ‌تری از جامعه مدنی را از این روند آگاه می‌کنند. - سمن‌های شرکت‌کننده از طرح‌های پایش در دیگر روندهای قانون‌گذاری هم استفاده می‌کنند. - سمن‌های عضو ائتلاف از مهارت‌های پایش برای فشار به دولت با هدف اجرای پروتوکول اختیاری ۲۰۰۶ استفاده می‌کنند. - افزایش هم‌کاری و اشتراک دانش بین سمن‌های شرکت‌کننده - یکی از اعضای ائتلاف، AFTB، قانون فرد و خانواده را ترجمه کرده است تا برای عده بیشتری قابل دسترس باشد - سمن‌های شرکت‌کننده حس مالکیتی فعال در مورد روند گزارش سایه دارند 	<p>مستقیم</p>		

گزارش سایه بورد: ناسوس، مهم‌ترین خروجی‌ها و فعالیت‌ها (برگرفته از پاسخ شرکت کنندگان در جلسات بحث و گفتگو)			
موارد خارج از برنامه			
مهم‌ترین فعالیت پایش	موارد خارج از انجام تأثیرات مهم حاصل از انجام فعالیت‌ها بر شهروندان	گروه	گزارش سایه بورد: ناسوس، مهم‌ترین خروجی‌ها و فعالیت‌ها (برگرفته از پاسخ شرکت کنندگان در جلسات بحث و گفتگو)
	<p>- توصیه‌های گزارش سایه در قانون به رسمیت شناخته می‌شود</p> <p>- شهروندان از یافته‌های گزارش سایه برای ارائه دادخواست به دولت استفاده می‌کنند</p> <p>- از گزارش سایه برای تبیین تناقضات گزارش دولت استفاده می‌شود</p> <p>- جزئیات کمناسیون به اعضای ائتلاف یاد داده می‌شود</p> <p>- اعضای ائتلاف می‌توانند به زبان‌های محلی در مورد کمناسیون صحبت کنند</p> <p>- اعضای ائتلاف یاد گرفتند چه طور گزارش سایه بنویسند</p>	کمناسیون رفع هرگونه تبعیض بر علیه زنان	فعالیت‌های ائتلاف پایش کمناسیون
	مهم‌ترین خروجی حاصل از تعامل با برنامه	در تعامل با روند تولید گزارش سایه	
تأثیر مستقیم	وزیر پیشرفت زنان و کارمندان وزارتخانه (به تعبیر سمن‌های شرکت‌کننده در جلسات بحث گروهی)		

جدول گزارش سایه در بورژوازی فاسد، مهم‌ترین نتایج و فعالیت‌ها (برگرفته از پاسخ شرکت کنندگان در جلسات بحث و گفتگو)				
در تعامل با روند تولید گزارش سایه				
مهم‌ترین فعالیت‌ها	موارد خارج از برنامه	مهم‌ترین فعالیت‌ها	مهم‌ترین خروجی حاصل از تعامل با برنامه	تاثیر مستقیم
تاثیرات مهم حاصل از انجام فعالیت‌ها بر شهروندان	مجلس شورای ملی	تاثیرات مهم حاصل از انجام فعالیت‌ها بر شهروندان	تعمیرات بیشتر برای بازگری قوانین مربوط به خشونت علیه زنان وجود دارد - قضات درس‌هایی را که از گزارش سایه کنوانسیون گرفته شده به شکل بومی به کار می‌گیرند. - نمایندگان مجلس از فعالیت‌های پایش سمن‌ها با خبرند - دولت از ارائه گزارش سایه به بازیگران بین‌المللی در ژنو آگاه است - مسائل نابرابری جنسی بیشتر به رسمیت شناخته می‌شوند.	نمایندگان مجلس (به تعبیر سمن‌های شرکت‌کننده در جلسات بحث گروهی)
مهم‌ترین فعالیت‌ها	اعضای احزاب طرح‌هایی برای رسیدگی به مسائل زنان پیشنهاد می‌دهند	مهم‌ترین فعالیت‌ها	مهم‌ترین خروجی حاصل از تعامل با برنامه	تاثیر مستقیم
مهم‌ترین فعالیت‌ها	اعضای احزاب سیاسی	مهم‌ترین فعالیت‌ها	مهم‌ترین خروجی حاصل از تعامل با برنامه	تاثیر مستقیم

دیگر تاثیرات طرح پایش روند سیاسی		در تعامل با روند تولید گزارش سایه	
مهم‌ترین فعالیت پایش	موارد خارج از برنامه	تاثیرات مهم حاصل از انجام فعالیت‌ها بر شهروندان	مهم‌ترین خروجی حاصل از تعامل با برنامه
		بسیار	تاثیر مستقیم
			رسانه
			زنان
			<p>سمن‌های شرکت‌کننده به خاطر گزارش سایه حال رابطهای قوی با رسانه‌ها ایجاد کرده‌اند</p> <p>- در توصیه‌های ارائه شده به دولت مسائل زنان در نظر گرفته می‌شوند</p> <p>- زنان با مقامات محلی در مورد مهم‌ترین موارد نگرانشان تعامل می‌کنند</p>
			در این روند صدای جوانان شنیده شد
			جوانان